

УДК 616-036.865:572.025(260)

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ОБСТЕЖЕННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ У МОРСЬКИХ ПОРТАХ

Євстаф'єв В.М., Скиба А.В., Лісобей В.О.

Український НДІ медицини транспорту, м. Одеса

Розроблено методику обстеження фактичного працевлаштування інвалідів в морських портах. Отримані в результаті обстежень матеріали в окремих випадках, при повторних оглядах, можуть впливати як на рішення про групу інвалідності, так і на трудові рекомендації та працевлаштування окремих інвалідів. Проведення обстежень фактичного працевлаштування інвалідів в портах за запропонованою методикою обстеження буде сприяти підвищенню якості трудових рекомендацій та трудового влаштування інвалідів, а також підвищенню кваліфікації медичних працівників МСЕК.

Ключові слова: інваліди, морські порти, працевлаштування

Вступ

Вивчення питань раціональності фактичного працевлаштування інвалідів, яке є важливою частиною роботи медичних працівників показує, що вона не завжди виконується задовільно. Це в значній мірі стосується і працівників морських портів. З ціллю надання допомоги лікарям та середньому медичному персоналу нами була розроблена низка заходів по організації та проведенню обстежень у морських портах по фактичному працевлаштуванню інвалідів [1-7, 9, 10].

Метою досліджень було удосконалення фактичного працевлаштування інвалідів у морських портах на основі розробленої методики.

Результати та їх обговорення

При проведенні обстежень перед лікарями та інспекторами МСЕК повинні бути поставлені наступні основні завдання:

- перевірка раціональності фактичного працевлаштування інвалідів, працюючих у портах і відповідність її рекомендаціям МСЕК. На основі цієї перевірки медичний працівник повинен дати якісну оцінку фактичного працевлаштування інвалідів і, у випадку виявлення непридатності працевлаштування, сумісно з адміністрацією, відділом кадрів, профспілками та

медико-санітарною частиною порту прийняти необхідні заходи для усунення недоліків;

- визначення можливостей розширення працевлаштування інвалідів, виявляючи такі професії, роботи, операції, які можуть бути виконані інвалідами;
- при обстежуванні порту медпрацівник повинен виявити цехи та ділянки, які є найбільш сприятливі для працевлаштування інвалідів з точки зору санітарно-гігієнічних умов, а також керуватися, розробленими нами [8]. „Переліками професій та посад по підрозділам, на яких допускається використання праці інвалідів в морських торгових портах” та „Переліками професій та посад по підрозділам морських торгових портів, на яких використання праці інвалідів представляє небезпеку для їх здоров'я та життя”;
- при цьому особливо зауваження повинно бути звернуто на ділянки, які оснащені новою технікою, впроваджені механізацією та автоматизацією, що сприяє якісному поліпшенню працевлаштування інвалідів;
- перевірка виконання адміністрацією портів Закону України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.91 р. № 875-ХІІ з вне-

- сеними змінами від 05.07.01 р. № 2606-III [11], Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 05 липня 2001 р. № 2606-III [12], Закону України “Про основні принципи соціальної захищеності ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” [13], Закону України “Про охорону праці” від 21.11.02 р. № 229-IV [14], Закону України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” (з доповненнями і змінами) від 24.02.1994 р. № 4004-XII [15];
- перевірка здійснюваних адміністрацією портів заходів для підвищення кваліфікації інвалідів, їх професійного навчання та перенавчання, оздоровлення умов праці, поліпшення медико-санітарного обслуговування, а також участь профспілок в організації працевлаштування інвалідів;
 - поповнення медпрацівниками своєї кваліфікації шляхом безпосереднього знайомства з різними виробничими професіями та конкретними умовами праці у портах.

При проведенні роботи по перевірці працевлаштування інвалідів повинен бути складен план цих обстежень, погоджений з адміністрацією порту. Однією завдань обстеження є перевірка правильності влаштування працюючих інвалідів, список їх повинен бути складений попередньо відділом кадрів сумісно з медичним закладом порту. Крім лікарів в обстеженні порту повинні бути представники адміністрації, профспілок і медичного закладу. Представники порту повинні ознайомити медпрацівників з технологічними процесами, особливостями роботи у провідних професіях, з робочими місцями інвалідів, з санітарно-гігієнічними умовами праці у дільницях і цехах. Обстеження повинно продитися по визначеній схемі, яка передбачає як порядок його проведення, так і зміст питань, які підлягають розгляду.

Методика обстеження працевлаштування інвалідів за наданою схемою:

СХЕМА ОБСТЕЖЕННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ У ПОРТУ

Назва порту _____

Дата обстеження _____

I. Склад інвалідів

1. Кількість працюючих: чоловіків, жінок; з них інвалідів: чоловіків, жінок.
2. Склад працюючих інвалідів і пенсіонерів за віком.
3. Стан і характеристика обліку інвалідів.
4. Ситуація за станом на 1 січня минулого року .
5. Ситуація за станом на 1 січня поточного року.
6. Кількість звільнених за останній рік інвалідів і причини звільнення.

II. Організація праці інвалідів

1. Коротка характеристика трудових процесів і особливості зовнішнього середовища на робочих місцях інвалідів, зайнятих у протипоказних умовах.
2. Спеціальна організація робочого місця інвалідів (робочі пристосування, полегшуючи працю; спеціальна мебля, спеціальний інструмент.
3. Надання інвалідам наділених умов праці.

III. Перевірка фактичного працевлаштування інвалідів і виявлення можливостей його розширення

1. Дані перевірки фактичного працевлаштування інвалідів I – II групи.
2. Дані перевірки фактичного працевлаштування інвалідів III групи.
3. Можливості розширення працевлаштування інвалідів. З урахуванням вищезазначених Переліків.

IV. Участь медичних і громадських організацій у працевлаштуванні інвалідів

1. Виконання контролю за за раціональним працевлаштуванням інвалідів.
2. Впроваджені лікувально-профілактичні

заходи (діспансерізація, санаторно-курортне лікування і т.ін.).

3. Інші види допомоги інвалідам (шефство, грошова допомога і т.ін.).

IV. Висновки та пропонування

При заповненні цієї схеми слід керуватися наступними вказівками:

I розділ передбачає отримання відомості, які дають загальне представлення про контингент працюючих інвалідів, їх складу, стану та характеристики їх обліку.

У II розділі дається докладне ознайомлення з професіями та їх санітарно-гігієнічними характеристиками, організацією праці, особливостями виробничих процесів, що надає медпрацівникам спеціальні знання для оцінки раціонального працевлаштування інвалідів. Вивчаючи працю інвалідів безпосередньо на робочих місцях, слід приймати діючі заходи до раціонального працевлаштування тим працівникам які підлягають дії протипоказаних їм по стану здоров'я, а також шкідливих факторів, а також перевірити, як під дією праці розвивається компенсаторне пристосування.

Важливими для результатів обстеження є об'єм і характер наданих інваліду полегшених умов праці. К полегшеним умовам, які рекомендує ВКК, є:

- звільнення від нічних змін, відряджень та додаткових робіт, які не відносяться до прямих обов'язків працівника;
- переведення на роботу (без зниження кваліфікації) в інший цех або дільницю, де немає шкідливих для працівника виробничих факторів;
- переведення на роботу інструкторсько-контрольного типу, без зниження кваліфікації заробітної платні;
- надання роботи у кабінетних умовах;
- надання збільшеної відпустки без збереження утримання.

Полегшені умови, які можуть бути рекомендовані МСЕК інвалідам III групи є:

1. Звільнення від робіт, пов'язаних:

заних:

- з значним фізичним або нервовим напруженням, напруженням слуху, зору та інших органів, особливо тих, що беруть участь у процесі компенсації порушених функцій;
- з шкідливими метеорологічними умовами (висока або низька температура повітря, вологості, інфрачервоного випромінювання і т.ін.), з дією пилу, газів, радіоактивних речовин, електромагнітного випромінювання, шуму, вібрації і т.ін.;
- з підвищеним ризиком травматизму (робота у рухомих механізмів, на висоті, з розжареним або розплавленим металом);
- з постійним або довгим перебуванням на ногах.

2. Надання роботи, яка потребує спеціальної організації праці або робочого місця:

- спеціальний підбір розмірів обробляємих деталей, пристосування виробничого обладнання до дефекту або хвороби інваліда;
- надання роботи у свободному темпі, додаткові перерви в роботі;
- зниження об'єму роботи та норм вироблення продукції.

Під спеціально створеними умовами для інвалідів II групи мається на увазі такий режим праці та відпочинку, якій не зустрічається у звичайній виробничій обстановці та створюється виключно для інвалідів з важкою патологією в наслідок нестійкості та невизначеності їх трудового прогнозу. Мається на увазі скорочений робочий день, індивідуальні норми вироботки, додаткові перерви у роботі, суворе дотримання санітарно-гігієнічних норм, медичне спостереження та систематична лікарська допомога. До спеціально створених умов для інвалідів II групи відносяться: спеціальне обладнання робочого місця, свободний розклад, неповний робочий тиждень і т.ін.

До III розділу схеми включені питан-

ня, пов'язані з перевіркою фактичного працевлаштування інвалідів і з ціллю з'ясування можливостей його розширення. Одне з центральних місць в проведенні обстеження підприємства лікарями є перевірка раціональності фактичного працевлаштування інвалідів. Проведення перевірки переслідує двояку мету. З одного боку, вивчається правильність перетворення у життя рекомендацій МСЕК, з другого боку, перевірюється на практиці правильність трудового прогнозу та трудових рекомендацій, наданих інваліду лікарями МСЕК.

У першу чергу фактично працевлаштування повинно бути перевірено у інвалідів, у яких воно не відповідає трудовим рекомендаціям МСЕК, або здійснюється без обмежень у праці, чи з такими обмеженнями, які можуть бути надані МСЕК. Працюючи інваліди II і III групи повинні бути обстежені на робочих місцях у відповідності з обліковим складом. Слід виявляти наявність і характер спеціально виконаних для них умов праці, які дають можливість продовжувати трудову діяльність у портах. Особливу увагу при перевірці слід звертати на працевлаштування інвалідів, які одержали інвалідність під час роботи у порту. При виявленні випадків звільнення інвалідів необхідно перевірити обґрунтованість звільнення або вихід на пенсію по особистому бажанню.

Перевірка раціональності фактичного працевлаштування повинна проводитися за принципом динамічного спостереження за станом здоров'я та трудової діяльності інваліда, оцінка її виконується за визначеними показниками. Найбільш істотними якісними показниками раціонального працевлаштування інвалідів є наступні:

1. Відповідність трудової діяльності стану здоров'я інваліда його знанням та досвіду. В оцінці цього показника істотну допомогу можуть надати данні про захворюваність, продуктивність праці та трудову активність інвалідів.

2. Відповідність наданих спеціальних або полегшених умов праці групі інвалідності.
3. Виконання умов переважним збереженні інвалідів у кваліфікованих професіях. Робота у кваліфікованій професії у більшості випадків забезпечує інваліду найбільш сприятливі умови праці та найбільш високе матеріальне забезпечення за працю. Крім того, вона забезпечує найбільш повне використання працьових можливостей інваліда: його досвіду та знань. У таких випадках працевлаштування інвалідів майже завжди є раціональним.
4. Рівень продуктивності праці інваліда та розмір його заробітної платні. Висока продуктивність праці досягається при оптимальній організації праці інваліда. Низька продуктивність праці є результатом невідповідності трудових можливостей інваліда вимогам трудового процесу внаслідок поганої організації праці або робочого місця інваліда.

Наступним завданням III розділу є визначення можливостей поширення працевлаштування інвалідів шляхом виявлення таких професій або робіт, які можуть бути виконані інвалідами без пошкодження для їх здоров'я.

IV розділ схеми відбиває участь медичних і громадських організацій в працевлаштуванні інвалідів. Постійне динамічне спостереження за якістю працевлаштування інвалідів повинно виконуватися медичними, профспілковими та іншими громадянськими організаціями. Працівники МСЕК повинні перевіряти наскільки якісно лікарі медичної служби порта виконують диспансеризацію інвалідів. Слід також перевірити як виконуються медичними працівниками сучасні методи функціонально-поновлююче лікування, усі засоби активної терапії, госпіталізація, санаторно-курортне лікування, лікувальна фізкультура, протезування, лртопедична допомога та інші ліку-

вально-профілактичні заходи. Обстеження фактичного працевлаштування інвалідів буде найібільш ефективним, якщо воно проводиться при активній участі усіх зацікавлених організацій: МСЕК, райсо, адміністрації, медичних та профспілкових організацій порту.

У розділ схеми передбачає загальну оцінку якості працевлаштування інвалідів у портах та його основного напрямлення. Він повинен містити в собі конкретні запропоновані по поліпшенню працевлаштування інвалідів для виконання їх адміністрацією порту.

Висновки

1. Розроблена методика обстеження фактичного працевлаштування інвалідів у морських портах. Одержані в результаті обстеження матеріали в окремих випадках, при повторних оглядах, можуть впливати на як на рішення про групу інвалідності, так і на трудові рекомендації та працевлаштування окремих інвалідів.
2. По мірі накопичування матеріалів, МСЕК сумісно з медичними закладами на місцях, за допомогою санітарно-епідеміологічної служби одержувати можливість розробки професіографічних характеристик тих видів праці на яких можуть бути працевлаштовані інваліди на окремих підрозділах портів.
3. Проведення обстежень фактичного працевлаштування інвалідів у портах по наведеній методиці обстеження буде сприяти підвищенню якості трудових рекомендацій та трудового влаштування інвалідів, а також підвищенню кваліфікації медичних працівників МСЕК.

Література

1. Лисобей В.А., Скиба А.В., Евстафьев В.Н. Первичная инвалидность портовых работников старших возрастных групп // Проблемы старения и долголетия. IV національний конгрес геронтологів і геріатрів України.-К., Т.14.-приложение.-2005.-С. 250
2. Скиба А.В. Проблемы трудоустройства инвалидов в морских портах // Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України.-К., 2006.-С. 204-205
3. Скиба А.В. Социально-гигиенические проблемы трудоустройства инвалидов в морских портах // Актуальные проблемы транспортной медицины, Одесса, 2006.-№ 3 (5).-С. 74-79
4. Скиба О.В. Актуальні питання працевлаштування інвалідів у портах / / Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України.-К., 2007.-С. 164-165
5. Скиба О.В. Соціально-гігієнічні і лікувально-профілактичні аспекти працевлаштування інвалідів у морських портах // Гігієна населених місць.-Вип.50.-2007.-С. 393-398
6. Евстафьев В., Скиба А. Проблемы трудоустройства инвалидов в морских портах//Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції „Охорона праці та соціальний захист працівників.-К.,2008.-С. 122-124
7. Скиба А.В., Евстафьев В.Н., Лисобей В.А., Шеин С.В. Особенности использования труда инвалидов в портах //Тези III Міжнародної науково-практичної конференції „Проблеми та перспективи методичних підходів до аналізу стану здоров'я”.-Луганськ,2009.-С.90
8. Разработка рекомендаций по использованию труда инвалидов в портах /Евстафьев В.Н., Скиба А.В., Гоженко А.И. и др.// Медико-социальные аспекты трудоустройства инвалидов в портах.- Одесса: Феникс, 2009.- с. 115-150.
9. Скиба А.В. К вопросу о трудоустройстве инвалидов в морских портах портов//Актуальные проблемы транспортной медицины.-2009.-

№3(17).-С.23-31.

10. Yevstafiev V.N., Lisobey V.A., Skiba A.V. Job Placement of Disabled Persons in Sea Ports // 10th International Symposium on Maritime Health, Goa, India, 23-26 September 2009, Book of Abstracts, Parallel Session 5 – Topic: 12 Human Element and Performance I, Paper 2.
11. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.91 р. № 875-XII з внесеними змінами від 05.07.01 р. № 2606-III;
12. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 05 липня 2001 р. № 2606-III
13. Закон України “Про основні принципи соціальної захищеності ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні”
14. Закон України “Про охорону праці” від 21.11.02 р. № 229-IV;
15. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” (з доповненнями і змінами) від 24.02.1994 р. № 4004-XII
16. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” від 18.01.2001 р. № 2245-III
17. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” (з доповненнями і змінами) від 19.11.1992 р. № 2801-XII
18. Закон України “Про пенсійне забезпечення”

Резюме

САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКИЕ ОБСЛЕДОВАНИЯ ТРУДОУСТРОЙСТВА ИНВАЛИДОВ В МОРСКИХ ПОРТАХ

*Евстафьев В.Н., Скиба А.В.,
Лисобей В.А.*

Разработана методика обследования фактического трудоустройства инвалидов в морских портах. Полученные в результате обследований материалы в отдельных случаях, при повторных осмотрах, могут влиять как на решения про группу инвалидности, так и на трудовые рекомендации и трудоустройство отдельных инвалидов. Проведение обследований фактического трудоустройства инвалидов в портах по предложенной методике обследования будет способствовать повышению качества трудовых рекомендаций и трудового устройства инвалидов, а также повышению квалификации медицинских работников МСЭК.

Ключевые слова: инвалиды, морские порты, трудоустройство

Summary

SANITARY-HYGIENIC RESEARCHES OF DISABLE PERSONS JOB PLACEMENT IN PORTS

Yevstafiev V.N., Skiba A.V., Lisobei V.A.

The method of inspection of actual employment of invalids is developed in marine ports. The materials got as a result of inspections on occasion, at the repeated examinations, can influence both on decisions about the group of disability and on labour recommendations and employment of separate invalids. The leadthrough of inspections of actual employment of invalids in ports on the offered method of inspection will be instrumental in upgrading labour recommendations and labour device of invalids, and also in-plant training medical workers of MSEK.

Keywords: disabled, ports, employment

*Впервые поступила в редакцию 18.08.2011 г.
Рекомендована к печати на заседании
редакционной коллегии после рецензирования*